

Waterplanten

Habitatgeschiktheid

Stagnatie

Dood hout

Dode bomen brengen leven in het water

Onleefbaar voor planten en dieren

Hout hoort van nature thuis in de Nederlandse wateren, maar komt er tegenwoordig nog maar sporadisch voor. Omdat oobossen vaak niet meer direct aan het zomerbed groeien en drijfhout uit veiligheidsoogpunt verwijderd wordt, liggen er nog maar weinig takken en bomen in het water. Ook is veel begroeiing in langs de rivieren weggehaald om de doorstroming bij hoogwater te bevorderen. Maar waar de veiligheid profiteert van deze maatregelen, heeft het ecologisch systeem er last van. Mede hierdoor zijn rivieren en meren voor veel dieren en planten geen geschikte leefomgeving meer.

Hoe werkt de maatregel?

Door een complete boom in het water af te zinken, ontstaat een goede leefomgeving voor veel planten en dieren. Wieren, algen en mossen vestigen zich op het hout en trekken minuscule waterdiertjes aan. Die dienen op hun beurt weer als voedsel voor vissen die bovendien hun eieren kunnen leggen op de rustige plekjes tussen de takken en wortels. Ook vinden vislarven en (jonge) vis tussen de takken een veilig heenkomen. Zo vormt het rivierhout als het ware een zoetwaterkoraalrif dat het ecosysteem verrijkt.

Breng water in balans

Schoon en gezond water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Waterstaatkundige ingrepen maakten Nederland veilig en welvarend. Dijken, dammen en inpolde-ringen hebben echter ook een keerzijde. De natuurlijke stroming van het water is veranderd en op veel plekken zijn geleidelijke overgangen van land naar water en van zoetwater naar zoutwater verdwenen. Hierdoor missen planten en dieren geschikt leefgebied en zijn hun migratieroutes geblokkeerd. Ook gebruik door bijvoorbeeld recreatie, scheepvaart en visserij, heeft gezorgd voor verstoring van het natuurlijke systeem.

Rivierhout in de nevengeul Aersoltweerde

Hoe passen we de maatregel toe?

We laten een dode boom onder water afzinken. Dat doen we tussen kribvakken en in geulen, oude rivierarmen en beekmondingen. Zo voorkomen we hinder voor de scheepvaart. Het gaat om zo compleet mogelijke bomen met kluit en takken. We maken de boom vast met een ketting en verankeren hem stevig om te voorkomen dat hij wegdrijft. Er zijn bomen geplaatst in de Nederrijn-Lek, de Maas, de Waal, de IJssel en het IJsselmeergebied.

Wat levert de maatregel op?

Onderzoek laat zien dat de biodiversiteit toeneemt door het hout in het water. Vooral dansmuggen profiteren als inheemse soort van deze 'onderwaterreservaten'. Ook neemt het aantal kokerjuffers toe, die op hun beurt weer veel vis aantrekken. Daarnaast vinden we op het hout veel exoten, soorten die hier van oorsprong niet voorkomen. Vlokreeftjes en slijkgarnalen uit de Kaspische zee zijn in ruime mate aanwezig. Het idee is dat een hogere inheemse visstand deze exoten weer kan terugdringen.

Schoolplaat rivierhout ©ARK Natuurontwikkeling-Jeroen Helmer

Duurzaamheid

Bij het uitvoeren van maatregelen streven we ernaar bewust om te gaan met materieel en grondstoffen. Waar mogelijk werken we energieneutraal en volgens de principes van de circulaire economie. Zo proberen we zoveel mogelijk bomen te gebruiken die afkomstig zijn uit een gebied waar ze weg moesten.

Samenwerken aan ecologische waterkwaliteit

Rijkswaterstaat werkt samen met regionale overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen aan het beschermen en herstellen van een gevarieerde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving. Vanuit verschillende programma's nemen we maatregelen om leefgebieden te herstellen, vissen ruim baan te geven, het voedselaanbod voor vogels te vergroten en het water schoon en gezond te houden. Omdat water en natuur zich niets van landsgrenzen aantrekken, zijn internationale afspraken gemaakt in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000. Deze afspraken gaan over de kwaliteit van het water en het beschermen en het herstellen van leefgebieden van plant- en diersoorten die hier van nature voorkomen. Het nationale programma Programmatische Aanpak Grote Wateren is een aanvulling op de twee Europese programma's.